

meltető” közösség temetkezési helye lehetett. A két lelőhely távolsága 750–800 m.

Munkatársak: Gallina Zsolt, Somogyi Krisztina, Vócsek Vanda régészek, Szabó Sándor geológus-geodéta, Ambrus Edit és Nyári Zsolt rajzoló.

DR. KÖLTŐ LÁSZLÓ

167. Kaposvár, Ady Endre utca 15.

(Somogy megye) I

Ferka József bejelentést tett, hogy a házzal szemben az új építkezés csatornázása közben az aknákban ásott gödrökben famaradványokat látott.

A helyszínre azonnal kiszállva megállapítottam, hogy az aknagödrökben facölöpök, illetve rőzsekötegek maradványait roncsolta a szennyvízelvezető csatorna árkát ásó munkagép. A jelenlegi utca szintjétől mérve 200–275 cm közötti mélységben a várhoz vezető dorongút maradványait jelentő vízszintes gerendákat és rőzseköteget lehetett megfigyelni.

Régészeti munkára lehetőség nem lévén, valamint, mivel az utcai építkezések során korábban már gyűjtöttünk anyagot a famaradványokból, fényképen rögzítettem a látható jelenségeket.

DR. KÖLTŐ LÁSZLÓ

168. Kaposvár, Kaposvárt elkerülő út

(Kaposvár – Szántód és Kaposvár – Fonyód között)

(Somogy megye) B, Rő, Kk

A Kaposvár-toponári út (6505. út) és a Deseda közötti legelőről, a csomópont É-i szárának környékéről, 117,4 km-nél bronzkori és késő középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk a rossz megfigyelhetőség ellenére (A. lelőhely).

A 120,8 km pont környékén, a Sárdülőben 1 darab római kori kerámiát és salakdarabot találtunk (B. lelőhely).

Az É-i oldalon, 121,7 km-en 1 darab középkori edényfültöredéket (D. lelőhely), a 121,9 km-en pedig 1 darab újkori/római kori(?) kerámiatöredéket és 1 darab újkori ólomplombát gyűjtöttünk (C. lelőhely).

A 118-as km szelvény területén, a Kapos Kombinált DK felé kanyarodó nyomvonalon, 118–118,4 km között, kb. 400 m hosszan 50 m szélességben bejárt területen egy intenzív őskori (bronzkori) és középkori lelőhelyet lokalizálhattunk, amely a Zaranypusztáig vezető úttól a Deseda mocsaráig húzódott (1. lelőhely). A dombháton nagyszámú mészbetétes edénytöredéket és állatcsontot gyűjtöttünk, majd a Deseda felé hajló lejtőn ehhez még több középkori kerámiatöredék és 1 darab emberi koponyatöredék is társult. A Deseda partjának mocsarasabb részéről inkább több középkori cserép származott. A lelőhelyről a Rippl Rónai Múzeum adattárában is találtunk feljegyzést; a területen Eöry Béla őskori kerámiatöredékeket, csiszolt csonteszközt, pattintott kőeszközt talált.

A 119,3–119,45 km között, addig a pontig, ahol a tervezett út nyomvonala keresztezi a nagyfeszültségű veze-

téket, kb. 150 m hosszan, 40 m szélességben megfigyelt területen középkori és őskori kerámiát, salakot és patincot gyűjtöttünk (2. lelőhely). A kilátóra felvezető út nyomvonala valószínűleg szintén beleesik a lelőhelybe, itt a lelőhely legnagyobb, É-D-i kiterjedése kb. 100 m.

Az út nyomvonala ezután egy mélyebben fekvő mocsarasabb területen keresztül húzódik a 119,5–119,6 km között, ahol kb. 100 m hosszan, 50 m szélességben nagyon intenzíven telített őskori és római kori lelőhelyet találtunk, nagyszámú kerámiadarab, üveg, illetve salak kíséretében (3. lelőhely).

A lép túloldalán, a nyomvonal Ny-i folytatásában, az előző lelőhelytől kb. 50 m-re, az erdősávtól 300 m-re K-re, a 119,65–119,75 km között 100 m hosszúságban, 35–40 m szélességben bejárt területen szórványosan folytatódott az őskori és római kori leletanyag (4. lelőhely).

A 120-as km szelvény előtt kb. 100 m-re, a 119,9 km pontnál találtuk az 5. lelőhelyet, amelyet csak néhány darab pattinték és őskori kerámiatöredék jelölt.

A 120-as km környékén néhány darab őskori és római kori edénytöredéket találtunk (6. lelőhely).

A 7. lelőhelyet a tavalyi D. lelőhely helyén találtuk meg, a 121,6–121,65 km között, 50 m hosszan, 35 m szélességben jártuk be, és most is kora újkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk a területről.

A Kaposvár–kaposfüredi útig (67. út) követett nyomvonalon, a tervezett csomópont területén szórványosan újkori cserepeket találtunk.

A Kaposvár–kaposfüredi úttól 150–200 m-re Ny-ra, a 122,3 km pont környékén szórványosan salakdarabokat és 1 darab őskori kerámiát találtunk (8. lelőhely). Ezen a részen a nyomvonalat jelölő karók még kevésbé voltak szembetűnők.

A 123. km pontnál található vízfolyás Kaposfüred felé eső K-i partján, Füred irányában, 122,9–122,95 km között, kb. 50 m hosszan elszórt salakdarabokat találtunk (9. lelőhely).

A vízfolyás Ny-i partjától a vasúti töltésig terjedő kb. 200 m hosszan és 35 m szélességben átvizsgált területen, 123,05–123,25 km között nagyszámú salakot, pattintékokat és néhány darab őskori kerámiát gyűjtöttünk (10. lelőhely).

A vasútvonaltól 50 m távolságban kezdődően, 150 m-en keresztül 123,3–123,45 km között salakdarabokkal sűrűn fedett területet találtunk, ami vaskohók meglétére látszik utalni. A nagyszámú téglák és kötőrmelék mellett, 1 darab pattintékot, újkori és őskori kerámiát találtunk (11. lelőhely).

M. ARADI CSILLA – BÁRDOS EDITH –

KÖLTŐ LÁSZLÓ – HONTI SZILVIA – MAGYAR KÁLMÁN –

NÉMETH PÉTER – SOMOGYI KRISZTINA

169. Karád, Kőhát-dűlő

(Somogy megye) Rő

Karád D-i része és a Karádi vízfolyás között nagy kiterjedésű területen hasonló római épület nyomai figyel-

hető meg, mint Gamáson. A március 25-én végzett bejárás során római kerámiatöredékeket, köztük dörzstál aljtöredékét találtuk meg. A lelőhely azonos a Draveczy Balázs által 1964-ben bejárt lelőhellyel (RRM A. I/15/20. – RégFüz 1965, 31.).

NÉMETH PÉTER

170. Kánya, Kis-Malom-dűlő, Berki-kúti-dűlő
(Somogy megye) R, B

1999. március 15-én Kányán a már ismert (őskori?) halmosírokat próbáltam beazonosítani (RRM Adattár I/16/2.). A községtől D-re követtem az úgynevezett Derék-utat, de halmokat nem láttam. A Derék úttól Ny-ra (Kis-Malom-dűlő) és K-re (Berki-kúti-dűlő) nagy kiterjedésű őskori (péceli kultúra és bronzkor?) telep van, cserepek mellett sok patics is található. A Berki-kúti-dűlőn kevesebb a lelet (bár itt rosszabbak voltak a megfigyelési viszonyok), a dűlő D-i részén egy helyütt edénytöredékeik, kb. a dűlő közepén mintegy 20–30 m-es sávban cserepek kerültek elő.

NÉMETH PÉTER

171. Kápolnásnyék, Kutas-sor
(Fejér megye)

Kápolnásnyéken, a középkori Nyék falu régészeti védettség alatt álló területéhez tartozó 399/2. hrsz-ú telken családi ház építésébe fogtak. A tervezett épület helyén végzett megelőző feltárás során régészeti jelenség nem került elő.

KULCSÁR MIHÁLY

172. Kerkaszentkirály, Hegyalja-dűlő
(Zala megye) Ó, Ú

A lelőhely a M70 autóút Letenye–Tornyiszentmiklós nyomvonalán a 4+510–14+610 kilométerszelvényre esik. Kerkaszentkirálytól ÉK-re, az odavezető út jobb kanyarjában halad az út nyomvonala. A jelenlegi földút kanyarjától ÉK-re, az úttól 100–200 m-re, a Muraszemenye–Dobri közöttől 7–800 m-re DNy-ra, körülbelül 150 m hosszúságban terepbejárásunk során elszórtan néhány újkori és egy-két őskori leletet találtunk. A tavalyi mélyszántást még nem boronálták el, az út K-i oldalán keskeny sávban kukoricatarló található.

Az út nyomvonala a lelőhely D-i szélét érinti, kb. 15 százalékbán. Az építkezés alatt szakmai felügyelet javasolt.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR

173. Keszthely, Fenékpuszt, Pusztaszentegyházi-dűlő
(Zala megye) Ge, Kk

Az 1883 óta ismert lelőhely beleesik a Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer II. ütem védőerdő sávjába, ezért az OVIBER támogatásával 1998-ban fel akartuk tární a középkori templomot és a körülötte lévő temetőt. A munka

során egy, az egykorú rablás ellenére is nagyon gazdag 7. század eleji germán sírra bukkantunk. (Az „A” sír feldolgozása az ActaArchHung 1999/2000. évi kötetben lát napvilágot.) Ez a temetkezés nem volt egyedülálló, még két 6–7. századi sírt találtunk („B” és „D” sír). Az 1948-as Radnóti-féle ásatásból is sikerült két hasonló korú sír anyagát azonosítani, így joggal feltételeztük, hogy egy kisebb, kora avar kori germán családi temetőről van szó.

Az „A” sírtől 12 m-re kijelölt K-Ny irányú, és az arra merőleges É-D irányú szelvényekkel összesen 580 m² területet tártunk fel, meghatározva a temető Ny-i, D-i és K-i szélét. (Az É-i szélét nem ismerjük, mert a szelvényekből kitermelt föld miatt É felé nem tudtunk további szelvényeket nyitni.)

Az ásatás során 27 késő középkori, 14–16. századi objektumot – 4 kemencét, vermetet és többnyire hulladékgödröket – egy bronzkori, 30 késő középkori és 44 kora avar kori sírt tártunk fel. A középkori temetkezések egymást is vágják, és a településobjektumokhoz hasonlóan több 6–7. századi sírt is megbolygattak. Ezek gyakorlatilag melléklet nélküliek voltak.

A 6–7. századi sírok közül 19 melléklet nélküli volt, közülük 10 különböző mértékben bolygatott volt. Ellenében a főnöki sírral, egykorú rablásnak nem találtunk nyomát. A sírok között feltűnően alacsony a gyermeksírok és a női sírok aránya: bizonyosan férfi 18, bizonyosan nő 8, bizonytalan nemű felnőtt 10, gyermek 9. Egy gyermek méretű sírgödör kenotáfiumnak bizonyult, egy sírba két felnőtt férfit temettek. Becslésünk szerint az összes temetkezés egyharmadát ismerjük, tehát egy több mint 100 síros, közepes méretű temetőről van szó.

A leletanyag: a bronz-, ritkábban ezüstlemezes övgarnitúrák nagyon rossz fenntartásúak, a bronzcsatok germán jellegűek, a gyöngyösek többnyire szemesgyöngyökből állnak; a kétsoros csontfésű jellegzetes germán tárgy, a függők között csak egy kiskosaras függő volt, három préselt ezüstlemezrel díszített bizánci vasfibula mellett egy ezüstből készült madár alakú fibula a késő antik ízlést tükrözi.

Értékelés: A leletanyag alapján az idetemetkezők etnikuma nem avar volt, de eltér a fenékpusztai erőd területéről és a déli erőd fal előtt feltárt temető(k)ből ismert népességtől is. Ez a rítusban is megmutatkozik, az előbbi lelőhelyen még nem került elő kamrasír, itt viszont egyetlen kőpakolásos temetkezést sem találtunk. Mindez azt jelenti, hogy a fenékpusztai erőd 568 utáni népessége az eddig feltételezettnél is sokszínűbb lehetett, és a különböző együtt élő csoportok külön temetőket nyitottak.

Az ásatáson részt vett Straub Péter régész.

MÜLLER RÓBERT

174. Kéty, Ó-templom
(Tolna megye) Kö

Kéty községtől másfél km-re délre egy középkori falut és annak templomát lokalizáltuk terepbejárás során. A Hidas-patak északi partján fekvő falu fölötti magasla-